

Sygn. akt: I C 1353/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 grudnia 2023 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie I Wydział Cywilny

w składzie: Przewodniczący: sędzia Juliusz Ciejek

Protokolant: sekretarz sądowy Anna Kosowska

po rozpoznaniu w dniu 5 grudnia 2023 r. w Olsztynie

na rozprawie

sprawy z powództwa **Banku (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W.**

przeciwko **Z. K. i E. K.**

o zapłatę

I. umarza postępowanie w zakresie żądania zapłaty kwoty 500.000 zł 1 gr i kwoty 295.109 zł 52 gr,

II. w pozostałym zakresie powództwo oddała,

III. koszty procesu stron wzajemnie znosi.

Sygn. akt I C 1353/21

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym w dniu 15.12.2021 przeciwko E. K. i Zimowitowi K. powód Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W., wniósł o:

- zasądzenie solidarnie od pozwanych na rzecz powoda kwoty 500.000,01 zł tytułem zwrotu kapitału oddanego pozwany do dyspozycji na mocy umowy kredytu hipotecznego nr (...) (...) z dnia 14.12.2007 r. wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty,

- zasądzenie solidarnie od pozwanych na rzecz powoda kwoty 295.109,52 zł tytułem należnego powodowi wynagrodzenia związanego z korzyścią majątkową uzyskaną przez pozwanego w związku z korzystaniem z kapitału udostępnionego przez bank na podstawie umowy kredytu hipotecznego nr (...) (...) z dnia 14.12.2007 r. wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty.

Ponadto, powód wniósł o zasądzenie solidarnie od pozwanych na jego rzecz kosztów postępowania sądowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego powiększonego o kwotę 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa według norm przepisanych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu powód wskazał, że zawarł z pozwanymi umowę kredytu hipotecznego nr (...) (...) z dnia 14.12.2007 r. Kredyt ten był indeksowany do (...) i przeznaczony na budowę domu metodą gospodarczą oraz spłatę innego kredytu mieszkaniowego. Kredyt został udostępniony pozwany. Pozwani wystąpili z powództwem, które opierali na twierdzeniach, że umowa zawiera w swej konstrukcji niedozwolone postanowienia umowne, a w konsekwencji jest bezskuteczna (nieważna). Roszczenie powoda ma charakter roszczenia restytucyjnego, związanego ze złożeniem

przez pozwanych oświadczeń, prowadzącego do definitywnego upadku umowy, skutkującą koniecznością zwrotu przez strony wzajemnych świadczeń. Obowiązek zwrotu przez kredytobiorcę kwoty udostępnionego kapitału znajduje uzasadnienie w przepisach art. 405 k.c. Roszczenie powoda nie jest przedawnione. Ponadto, powód wskazał, że oddając pieniądze do korzystania jednocześnie sam utracił możliwość dysponowania nimi. Z celu zrekompensowania utraty możliwości korzystania z kapitału, oddając kapitał do korzystania w zamian za pożyczone pieniądze dochodzi od korzystającego wynagrodzenia za korzystanie z kapitału. Powód wskazał, że obiektywnym miernikiem odzwierciedlającym obiektywny koszt (usługę) korzystania ze środków pieniężnych udostępnionych w PLN jest wskaźnik WIBOR 3M, powiększony o średnią marżę rynkową.

(pozew k. 5-18)

W odpowiedzi na pozew pozwani E. K. i Z. K. wniesli o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanych zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Ewentualnie, z ostrożności w przypadku uwzględnienia co do zasady roszczenia powoda wskazanego w petitum 2 pozwu tj. roszczenia o zapłatę kwoty 295.109,52 zł zgłosili do potrącenia z wierzytelnością powódki kwotę 295.109,52 zł tj. wierzytelności pozwanych wynikającą z oddania przez pozwanych powodowi w okresie od 14.12.2007 r. do chwili obecnej, bez podstawy prawnej, jako wynagrodzenia jakie powód musiałby zapłacić, gdy oddaną przez pozwanych kwotę chciała pozyskać na rynku komercyjnym, a którą powód uzyskał w wyniku możliwości obracania środkami uzyskanymi od pozwanych.

Pozwanie ponieśli zarzut przedawnienia dochodzonych przez powoda roszczeń.

W uzasadnieniu wskazali, że kwestionują roszczenie powoda zarówno co do zasady jak i wysokości. Podnieśli zarzut nadużycia przez powoda prawa podmiotowego w rozumieniu art. 5 k.c. W ocenie powodów, uwzględnienie roszczenia powoda byłoby sprzeczne z wykładnią Dyrektywy Rady (...) z dnia 05.04.1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich.

(odpowiedź na pozew k. 63-71)

Pismem z dnia 31.08.2023 r. powód dokonał modyfikacji pozwu w ten sposób, że:

-cofnął pozew w zakresie pkt 2 pozwu bez zrzeczenia się roszczenia tj. zasądzenie od pozwanych na rzecz powodów kwoty 295.109,52 zł tytułem należnego powodowi wynagrodzenia związanego z korzyścią majątkową uzyskaną przez pozwanego w związku z korzystaniem z kapitału udostępnionego przez bank na podstawie umowy kredytu hipotecznego nr (...) (...) z dnia 14.12.2007 r.

- obok roszczenia określonego w pkt 1 pozwu, na podstawie art. 358¹ § 3 k.c. wniósł o zmianę wysokości świadczenia nienależnego, którego zwrot przysługuje powodowi od pozwanych w związku z oddaniem do dyspozycji kapitału na mocy umowy kredytu, poprzez dokonanie sądowej waloryzacji należnej powodowi w ten sposób, że oprócz roszczenia o zwrot kapitału powodowi przysługuje dodatkowe świadczenie w kwocie 367.468 zł wynikającej z istotnej siły nabywczej pieniądza i zasądzenie kwoty 367.468 zł.

(pismo powoda – k. 86-92)

Na rozprawie w dniu 05.12.2023 r. powód cofnął pozew w części tj. o zapłatę kwoty 500.000,01 zł bez zrzeczenia się roszczenia. Pozwani wyrazili zgodę na cofnięcie pozwu bez zrzeczenia się roszczenia przez powoda.

(protokół rozprawy – k. 170)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 13.12.2007 r. pozwani zawarli z powodem Bankiem (...) Spółką Akcyjną z siedzibą w W. umowę kredytu hipotecznego nr (...) (...). Kredyt przeznaczony był na budowę domu metodą gospodarczą i spłatę innego kredytu mieszkaniowego (§ 2 ust. 3 umowy). Zgodnie z § 2 ust. 1 umowy Bank udzielił kredytobiorcom kredytu w kwocie 500.000 zł. W § 2 ust. 2 wskazano, że kredyt jest indeksowany kursem (...), po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna (...) według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązujących w Banku w dniu uruchomienia kredytu lub transzy. Spłata kredytu miała być dokonywana w 492 ratach miesięcznych, w tym liczba miesięcy karencji 2 (§ 2 ust. 6 umowy).

Wypłata kredytu nastąpić miała w transzach na rachunek bankowy kredytobiorcy i bezpośrednio na spłatę zobowiązań (§ 3 ust. 1 i 2 umowy).

Prowizja za udzielenie kredytu została określona na kwotę 0,00 zł (§ 4 ust. 1 umowy).

Oprocentowanie kredytu było zmienne i wynosiło 3,6850 % w stosunku rocznym, co stanowiło sumę stopy referencyjnej LIBOR 3M (...) obowiązującej w dniu sporządzenia umowy oraz marży w wysokości 0,9000 p.p., stałej w całym okresie kredytowania (§ 6 ust. 1 i 3 umowy).

Stosownie do § 7 ust. 1 umowy kredytu kredytobiorcy zobowiązali się do spłaty kwoty kredytu w (...), ustalonej zgodnie z § 2 w złotych polskich z zastosowaniem kursu sprzedaży (...) obowiązującego w dniu płatności raty kredytu, zgodnie z Tabelą Kursów Walut Obcych Banku.

Spłata rat miała następować przez bezpośrednie potrącanie przez Bank należnych mu kwot z rachunku kredytobiorcy w Banku (...) (§ 7 ust 3 umowy).

(dowód: wniosek kredytowy nr (...) – k. 26-28, umowa kredytu – k. 29-31v)

Na wniosek kredytobiorców kredyt został wypłacony w transzach w łącznej kwocie 500.000,01 zł.

(dowód: zaświadczenie – k. 41, dyspozycja wypłaty kredytu – k. 32-33, zestawienie transakcji – k. 34-40)

Przed Sądem Rejonowym dla Warszawy-Mokotowa w W., I Wydziałem Cywilnym toczyło się postępowanie z powództwa Z. K. i E. K. przeciwko Bankowi (...) S.A. z siedzibą w W.. Powodowie żądali zapłaty z związku z nieważnością umowy. Sąd Rejonowy dla W. M. w W. zasądził od pozwanego na rzecz powodów kwotę 69.202,01 zł. Sąd Okręgowy w W., na skutek apelacji pozwanego, dokonał sprostowania orzeczenia w pkt 4 (koszty procesu) i oddalił apelację. Podstawą rozstrzygnięcia było przesłankowe ustalenie nieważności umowy kredytu o (...) (...) z dnia 14.12.2007 r.

(dowód: wyrok Sądu Rejonowego dla W. M. w W. o sygn. akt (...) wraz z uzasadnieniem – k. 113-122, wyrok Sądu Okręgowego w W. V Wydziału Cywilnego w sprawie o sygn. akt (...) wraz z uzasadnieniem – k. 123-138 oraz k. 151-166, okoliczność bezsporna)

Powód pismem z dnia 29.11.2021 r. wezwał pozwanych do zapłaty kwoty 500.000,01 zł tytułem zwrotu udostępnionego kapitału kredytu oraz kwoty 295.109,52 zł stanowiącej równowartość korzyści majątkowej uzyskanej w związku z korzystaniem z kapitału udostępnionego przez bank.

(dowód: wezwania do spełnienia świadczenia z dnia 29.11.2021 r. wraz z potwierdzeniem odbioru – k. 42-47)

Pomiędzy stronami postępowania doszło do rozliczenia należności wynikającej z udostępnionego kapitału tj. kwoty 500.000,01 zł.

(dowód: pismo pozwanych – k. 144, pismo powoda – k. 143-144, oświadczenie pełnomocnika powoda – k. 170)

Sąd zważył, co następuje:

Postępowanie zostało umorzone w zakresie roszczenia powoda o zapłatę kwoty 500.000,01 zł z tytułu zwrotu udostępnionego kapitału oraz kwoty 295.109,52 zł tytułem wynagrodzenia związanego z korzyścią majątkową uzyskaną przez pozwanych w związku z korzystaniem z kapitału udostępnionego przez bank, wobec cofnięcia pozwu w tym zakresie. Roszczenie dotyczące zmiany wysokości świadczenia na podstawie art. 358¹ § 3 k.c. i zapłatę z tego tytułu podlegało oddaleniu w całości. Z uwagi na fakt, że umowa kredytu łącząca strony jest nieważna, pozwani zobowiązani byli do zwrotu powodowi tego co świadczył na ich rzecz i to uczynili. Brak jest jednak podstaw do zmiany wysokości świadczenia i zasądzenia należności z tego tytułu.

Sąd dokonał ustaleń faktycznych w sprawie w oparciu o załączone do akt i niekwestionowane przez strony dokumenty oraz zeznania powodów nie stwierdzając podstaw do podważenia ich wiarygodności. W niniejszej sprawie okoliczności faktyczne nie były sporne, a jedynie występował spór co do prawa – czy powodowi przysługuje jakiegokolwiek inne świadczenie w związku z nieważnością umowy niż o zwrot udostępnionego kapitału.

Powód początkowo domagał się zasądzenia kwoty 500.000,01 zł z tytułu zwrotu udostępnionego kapitału oraz kwoty 295.109,52 zł tytułem wynagrodzenia związanego z korzyścią majątkową uzyskaną przez pozwanych w związku z korzystaniem z kapitału udostępnionego przez bank. Pismem z dnia 31.08.2023 r. powód cofnął pozew w zakresie kwoty 295.109,52 zł, zaś na rozprawie w dniu 05.12.2023 r. cofnął pozew co do kwoty 500.000,01 zł. Pozwani rozliczyli się z powodem z udostępnionego im kapitału (okoliczność bezsporna). W ocenie Sądu czynność powoda nie jest sprzeczna z zasadami współzycia społecznego, z prawem ani nie zmierza do obejścia prawa, a więc dopuszczalna. Wobec skutecznego cofnięcia powództwa przez powoda, Sąd na podstawie art. 355 w zw. z art. 203 § 1 k.p.c. umorzył postępowania w zakresie żądania zapłaty na rzecz powoda kwoty 500.000,01 zł i 295.109,52 zł, o czym orzekł jak **w punkcie I sentencji wyroku.**

Ostatecznie powód żądał zmiany wysokości świadczenia nienależnego, którego zwrot przysługuje powodowi od pozwanych w związku z oddaniem do dyspozycji kapitału na mocy umowy kredytu, poprzez dokonanie sądowej waloryzacji należnej powodowi w ten sposób, że oprócz roszczenia o zwrot kapitału powodowi przysługuje dodatkowe świadczenie w kwocie 367.468 zł wynikającej z istotnej siły nabywczej pieniądza i zasądzenie kwoty 367.468 zł. Powód żądanie opierał na tym, iż w wyniku postępowania sądowego toczącego się przed Sądem Rejonowym dla W. M. w W., a następnie Sądem Okręgowym w W. została przesłankowo ustalona nieważność umowy kredytu łączącej strony. Sąd orzekający w niniejszej sprawie na podstawie art. 365 i 366 k.p.c. jest związany prawomocnym wyrokiem wydanym przez Sąd Rejonowy dla W. M. w W. i Sąd Okręgowy w W..

Strona pozwana w toku postępowania wskazywała, po pierwsze, że żądanie powoda jest niezasadne, stanowi nadużycie prawa podmiotowego, jest sprzeczne z zasadami współzycia społecznego oraz sprzeczne z obowiązującymi przepisami prawa. Pozwani wskazali, że nawet jeżeli Sąd nie podzieliłby ich stanowiska, to roszczenie powoda uległo przedawnieniu.

Z tego względu konieczne stało się rozstrzygnięcie czy powodowi przysługuje roszczenie o zmianę wysokości świadczenia i zapłatę z tego tytułu.

W zakresie zarzutu pozwanych dotyczącego nadużycia prawa podmiotowego przez powoda w rozumieniu art. 5 k.c. wskazać należy, że przepis art. 5 k.c. stanowi, że nie można czynić ze swego prawa użytku, który byłby sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub zasadami współzycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonanie prawa i nie korzysta z ochrony. Sąd w wytoczonym przez powoda powództwie nie dostrzega sprzeczności ani ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa ani z zasadami współzycia społecznego. W toku postępowania ocenie podlega to czy powodowi należy się określone świadczenie w związku z nieważnością umowy kredytu. Powyższe nie spełnia przesłanek wskazanych w art. 5 k.c.

Powód wniósł na podstawie art. 358¹ § 3 k.c. o zmianę wysokości świadczenia nienależnego, którego zwrot przysługuje powodowi od pozwanych w związku z oddaniem do dyspozycji kapitału na mocy umowy kredytu, poprzez dokonanie sądowej waloryzacji należnej powodowi w ten sposób, że oprócz roszczenia o zwrot kapitału powodowi przysługuje

dodatkowe świadczenie w kwocie 367.468 zł wynikającej z istotnej siły nabywczej pieniądza i zasądzenie kwoty 367.468 zł.

W ocenie Sądu orzekającego w niniejszej sprawie roszczenie powoda nie zasługiwało na uwzględnienie w jakiegokolwiek części. Powód żądał, by waloryzacji dokonać na podstawie art. 358¹ § 3 k.c. według wskaźników inflacji.

Przede wszystkim wskazać należy, że zmiana wysokości świadczenia i zasądzenie od pozwanych na rzecz powoda kwoty z tego tytułu byłoby sprzeczne z Dyrektywą (...). Dyrektywa ta ma przede wszystkim na celu zapewnienie ochrony konsumentów poprzez sankcjonowanie niepożądanych działań przedsiębiorców względem słabszego podmiotu obrotu gospodarczego jakim właśnie jest konsument. Zasadą jest, że to przedsiębiorca stosujący nieuczciwe czy niedozwolone postanowienia umowne ponosi konsekwencje takich decyzji, a powinny one być na tyle dotkliwe, aby w przyszłości nie podejmował tego rodzaju działań. Spór w niniejszej sprawie dotyczący waloryzacji świadczenia powstał z uwagi na fakt, że powód stosował postanowienia abuzywne w umowie kredytowej łączącej go z pozwanymi. Wobec uznania, że umowa jest nieważna, powodowi przysługuje wyłącznie roszczenie o zwrot wypłaconej kwoty kredytu jako świadczenia nienależnego na podstawie art. 405 k.c. w zw. z art. 410 k.c. – bez zysku w postaci umownego świadczenia odsetkowego. Przyznanie zaś kwoty z tytułu waloryzacji świadczenia nie byłoby niczym innym jak obejściem ustawy i przyznaniem powodowi „należnych na podstawie nieważnej umowy odsetek” tylko nazwanym zwaloryzowanym świadczeniem. W takiej sytuacji Dyrektywa (...) nie odniosłaby zamierzonego skutku, bowiem ryzyko utraty być może niewielkiej części zysku (różnicy pomiędzy odsetkami wynikającymi z umowy, a wysokością zwaloryzowanego świadczenia) byłoby nieznaczne w porównaniu z utratą całkowitego zysku. W takiej sytuacji przepisy dotyczące konsumentów nie spełniałyby swojej roli tj. nie chroniłyby ich przed nieuczciwymi działaniami przedsiębiorców.

Jednocześnie wskazać należy, że kwestia praw i obowiązków stron o różnej pozycji w obrocie gospodarczym – konsumenta i przedsiębiorcy – była rozpatrywana na gruncie Dyrektywy (...). W sytuacji gdy konsument nabył samochód, który później okazałby się wadliwy (w terminie ustawowym obowiązywania rękojmi za wady, wada istotna), nabywca uprawniony byłby do odstąpienia od umowy. W takiej sytuacji strony powinny zwrócić sobie to co wyłącznie wzajemnie świadczyły czyli pojazd i cenę nabycia. Zbywca pojazdu na podstawie żadnego przepisu nie jest uprawniony do dochodzenia roszczenia za korzystanie z tego pojazdu, a jedynie nabywca mógłby dochodzić naprawienia poniesionej szkody w związku z nabyciem wadliwego pojazdu.

Ponadto, wskazać należy że zgodnie z art. 358¹ § 4 k.c. z żądaniem zmiany wysokości lub sposobu spełnienia świadczenia pieniężnego nie może wystąpić strona prowadząca przedsiębiorstwo, jeżeli świadczenie pozostaje w związku z prowadzeniem tego przedsiębiorstwa. Bezsporne i oczywiste jest to, że powód jest przedsiębiorcą, a zgłoszone żądanie ewentualne bezsprzecznie pozostaje w związku z prowadzeniem przez powoda przedsiębiorstwa. Występuje również pogląd przeciwny dotyczący tego, że roszczenie banku jest świadczeniem nienależnym, a nie świadczeniem z obowiązującej umowy. Jednak w ocenie Sądu pogląd ten jest nieuzasadniony. Wadliwa umowa kredytu, zawierająca postanowienia abuzywne została zawarta w związku z prowadzeniem przedsiębiorstwa jak również wykonywanie nieważnego stosunku prawnego oraz wzajemne rozliczenie stron. Nie zostało wykazane aby na którymkolwiek etapie został zerwany związek wadliwej umowy z prowadzonym przez powoda przedsiębiorstwem.

W świetle przedstawionej argumentacji Sąd pominął wniosek dowodowy o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu ekonomii i finansów, jako nieistotny dla rozstrzygnięcia.

Ponadto, w dniu 15 czerwca 2023 roku Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej ogłosił orzeczenie w sprawie (...), w którym rozstrzygnął pytanie prejudycjalne, czy w przypadku uznania, że umowa kredytu zawarta przez bank i konsumenta jest od początku nieważna z powodu zawarcia w niej nieuczciwych warunków umownych, strony oprócz zwrotu pieniędzy zapłaconych w wykonaniu tej umowy (bank - kapitału kredytu, konsument - rat, opłat, prowizji i składek ubezpieczeniowych) oraz odsetek ustawowych za opóźnienie od chwili wezwania do zapłaty, mogą domagać się także jakichkolwiek innych świadczeń, w tym należności (w szczególności wynagrodzenia, odszkodowania, zwrotu

kosztów lub waloryzacji świadczenia). (...) uznał że prawo Unii Europejskiej stoi na przeszkodzie, aby banki mogły żądać od kredytobiorców dodatkowych świadczeń, w tym waloryzacji świadczenia.

Wobec powyższego Sąd na podstawie art. 358¹ § 4 k.c. oddalił roszczenie powoda o zmianę wysokości świadczenia oraz zapłatę kwoty 367.468 zł, jako pozbawione podstaw prawnych i faktycznych, o czym Sąd orzekł jak **w punkcie II sentencji wyroku.**

Z tego względu również nie było konieczne badanie zarzutu przedawnienia zgłoszonego przez pozwanych w tym zakresie.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 100 zd. 1 k.p.c. W ocenie Sądu, za wzajemnym zniesieniem kosztów procesu przemawiały: umorzenie postępowania w części dotyczącej zwrotu kapitału (cofnięcie pozwu w tym zakresie nastąpiło z uwagi na rozliczenie się stron w tym zakresie po wytoczeniu powództwa) i w tym zakresie roszczenie powoda w chwili jego wytoczenia było zasadne. Powód cofnął pozew w tym zakresie wobec dokonania rozliczenia w trakcie procesu. Pozostałe roszczenia były jednak od początku pozbawione podstaw. W tej sytuacji, z uwagi na połowiczną zasadność roszczeń, Sąd dokonał wzajemnego zniesienia kosztów. W związku z powyższym Sąd orzekł jak **w punkcie III wyroku.**